Nro 12.

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 8. LUTEGO ROKU 1799. w PIĄTEK.

z Londynu dnia 22. Stycznia.

Insurrekcya na nowo się w *Irlandyi* zaczyna, i im się bardziey zbliża moment, w którym propozycya połączenia ma bydź w Parlamencie czyniona, z tym większą żywością przeciwko niey wszyscy powstaią, iak dowodzi następuiący list z *Dublina* pod d. 17. t. m. „Odbieramy naytrwożliwsze wiadomości z Hrabstwa *Clare*. Ostatniey soboty mieszkańcy brzegow zachodnich tego hrabstwa powstali w massie, a przy odeyściu poczty pospieszali na opanowanie *Ennis* miasta tego hrabstwa gdzie się słaba znayduie załoga. Nie ma w tym hrabstwie żadnego *Oranisty* (z partyi *Orange*) wszyscy Insurgenci są katolicy, a z pomiędzy 5000. będących pod bronią, ledwo dziesięciu rozumie ięzyk *Angielski*. Całe hrabstwo *Clare* iest ogłoszone za zbuntowane. Mieszkańcy *Gallowai* okazuią wiele nieukontentowania, od dwoch miesięcy są oni w piki uzbroieni. Względem miasta *Dublina* iesteśmy w wielkiey boiaźni, ażeby tam nie powstały rozruchy. Przysłano rozkazy poprowadzenia woyska przeciwko buntownikom hrabstwa *Clare*, wyprawiono także przeciwko nim załogę z *Limerick*. Miasto *Dublin* oświadcza się całkiem przeciwko połączeniu. Ta propozycya sprzyiaźniła Roialistow z insurgentami, a P. *Grattan* nie iest iuż więcey znieważonym. Papiści odprawili cztery zgromadz[illegible] Wiele przyiacioł rządu oświadczyło się przeciwko połączeniu, iedno tylko zgromadzenie w mieście *Cork* zdaie się zatym proiektem obstawać, żadne iednak wielkie i znaczące zgromadzenie nie ogłosiło się za Unią.— Odkryto nowy spisek przez więźniow stanu knowany. Znaleziono pałasze, piki, puinały, nabite pistolety w izbach P. *Roger Oconnor*, *Cummins* etc. pisma ręką *Oconnora*, *Jovers*, i innych, które zawieraią w sobie nowe Instrukcye dla ziednoczonych *Irlandczykow* z przestrogą, aby podeyrzanych charakterow iak nim iest *Reynolds* do siebie nie przyimowali. Kanclerz skarbowy *Irlandzki* P. *John Parnel* złożył swoią dymissyą, i wielu innych osob opuściło swoie urzędy, nie chcąc się przyłożyć do połączenia. Pomiędzy znacznieyszemi są: P. *Foster* mowca niższey izby, *Langshir*, *Annesty*, *Coote*, *Wolfe*, *Mason*, oraz Lordowie skarbowi, i wszyscy dochodow publicznych kommissarze. Kiedy przekładano Kanclerzowi, iż ponieważ nie chce popierać Uniy, przeto urząd swoy złożyć będzie musiał, odpowiedział: Bynaymniey się o los moy nie troszczę. Nie chcę przyspieszyć ostatni upadek konstytucyi *Brytańskiey* do ktorego Unia wiedzie, i nie stanę się nigdy zdraycą *Irlandyi*.—Insurgenci w *Clare* podług wczorayszych listow mieli się do 12,000 pomnożyć i zamek w *Clare* zaiąć.—Dnia wczorayszago krol wyieżdżaiąc z pałacu krolowy, gdy straże wzieły się do broni dla czynienia mu honorow, koń iego przestraszony cofnął się i upadł, konie xiążąt *Edwarda* i *Ernesta* będących przy krolu toż samo uczyniły; natychmiast dano żołnierzom rozkazy, ażeby prezentowali broń gdy ieszcze Jego Kr. Mość zdaleka znaydować się będzie.— Obywatele *Dublinscy* uczynili subskrypcyą na wystawienie monumentu, na którym maią być wyryte imiona tych, którzy się Unij iak naymocniey opierać będą.— Ministrowie naybardziey lękaią się odmiennego zdania Pana *Foster* oratora izby niższey *Irlandzkiey*, człowieka wielki wpływ i talenta maiącego - a który dotąd był stronnikiem rządu. Mowią iż insurrekcya w hrabstwie *Clare* zaczeła się od iednego regimentu milicyi *Irlandzkiey*. Ponieważ było iuż znaczne na ten regiment podeyrzenie względem sposobu iego myślenia, przeto chciano go skrycie do *Anglij* wysłać, i w tym celu kazano całemu regimentowi bez broni na placu stanąć. Lecz officerowie przestrzegli o tym żołnierzy. Z tego powodu przyszło do utarczki między tymże i *Angielskim* regimentem.— Jeżeli parlament odrzuci Unią, na owczas partya zwycięzaiąca, nayznacznieyszych iey popieraczow do sądu pociągnąć zamyśla.— Dzisieysze listy z *Dublina* pod dniem 19. donoszą. Przeciwnicy Unij znacznie się co dzień pomnażaią. Jutro orator izby niższey P. *Foster* będzie mieć z rana u siebie otwarte pokoie, i należy się spodziewać większego tam zgromadzenia niż u lorda *Cornwallis*.— Lord *Camelford* został wypuszczonym na wolność. Słychać, iż ministrowie na usprawiedliwienie iego chcą drukować indagacye iego.— Mamy wiadomość z pewnych zrzodeł (mowi gazeta ministeryalna) iż dwor *Hiszpański* nie zezwolił na żądanie Dyrektoryatu, który chciał posłać do *Portugalij* 8. tysięcy Infanteryi i 6. tysięcy iazdy. Spodziewamy się, iż to odmowienie sprawi zupełną w postępkach rządu *Hiszpańskiego* odmianę.— Ostatniey soboty odebraliśmy razem dziesięć pocztow z *Hamburga*, [illegible] handlowych.— Wiadomość o zwycięztwie admirała *Nelson* pod *Abukir*, sprawiła wielką radość w *Ameryce*.

Dnia 23. Stycznia.

Parlament zgromadził się na nowo dnia wczorayszego. O czwartey godzinie przyniesiono następuiące poselstwo Królewskie względem połączenia *Irlandyi* z W. *Brytanią*: — „*Jerzy Król*. J. K. Mość iest przekonanym, iż ciągłe naszych nieprzyiacioł usiłowania ażeby oddzielić *Irlandyą* od *Anglij*, powinny wzbudzić uwagę Parlamentu. Z tego powodu J. K. Mość zaleca obydwom izbom przedsiewzięcie naydzielnieyszych śrzodkow na zniszczenie podobnego zamiaru. Przeświadczony iest, iż przez wzgląd na to co się do tego czasu działo, i przez wysoką dla powszechnego dobra życzliwość, Parlamenta obydwoch Królestw szukać będą iak naylepszych sposobow na utworzenie rzeczywistego i ostatecznego obydwoch kraiow połączenia potrzebnego ich bespieczeństwu, a utwierdziwszy one na zawsze, pomnożyć tym sposobem siły, potęgę i źrzodła *Wielkiey Brytanij*.— Po przeczytaniu Królewskiego poselstwa, P. *Sheridan* powstał i zabrał głos przeciwko połączeniu *Irlandyi* z *W. Brytannią*, Oświadczył iż to przedsiewzięcie było w tym momencie przeciwne polityce; że nie mógł pochwalić adressu do Króla, i żądał ażeby w nim przynaymniey uczyniono odmiany. P. *Pitt* odpowiedział, iż nigdy złączenie *Irlandyi* z *Anglią* nie było bardziey iak teraz potrzebnym. Dnia iutrzeyszego uchwalony będzie adress podziękowania Królowi, i podane fundamentalne połączenia prawidła. Wyższa izba ma także wotować dnia iutrzeyszego na podziękowanie Królowi.— Dziś dowiaduiemy się, iż buntownicy hrabstwa *Clare* w *Irlandyi*, przeciwko którym wysłane było woysko, zostali pobici i rosproszeni. Iż wzięto w niewolą wielu dowodzcow, między którerni znayduie się *Burke* i *O'garmon*. Pierwszego powieszono w *Ennis*, drugiego osadzono w więzieniu w *Limmerick*.— W *Dublinie* trwa zawsze zamięszanie. Utworzono tam klub pod nazwiskiem *przyiacioł niepodległości*, a milicya mieyska zamiast chorągwi swoich regimentow, wzięła sztandar z napisem: *Za naszego Króla i Konstytucyą Irlandzką*. Inne korpusa wezwane były, ażeby za tym poszły przykładem. — Miasto *Cork* posłało Królowi adress podziękowania z powodu połączenia.—Dnia 12. Grudnia Prezydent *John Adams* zagaił Kongress *Amerykański* przez mowę, w której okazał potrzebę czynienia dalszych woiennych przygotowań przeciwko *Francyi*, i że w reszcie Narod zawsze iest gotowy do poiednania się z tą Rzplitą, gdyby iey Rząd należyte w tey mierze przedsiewziął kroki. Dotąd w postępkach *Francyi* nic się nie okazało (wyraził prezydent) coby nasze przygotowania do obrony odmienić, lub wcale wstrzymać mogło, przezorność owszem nasza wymaga, abyśmy one umocnili i tym większą rozległość im nadali. Nie mamy żadnego powodu do uskarzania się, iż te śrzodki tak daleko są posunięte, i im bystrzeyszym rzutem oka spoglądamy w położenie pełne niewyrachowanych wypadkow *Europy*, tym silnieysze znaydziemy powody do zupełnego rozwinięcia sił i śrzodkow naszych. Lecz gdy postępowaniem naszym dowodziemy, iż się bynaymniey nie lękamy woyny w celu potrzebney praw i honoru naszego obrony, nie damy naymnieyszego powodu do wniosku, iakobyśmy żadney do pokoiu skłonności nie mieli. Dzielne przygotowania woienne, mogą iedynie pokoy utwierdzić. Pokoy był statecznie od nas pożądanym, a zgoda między nami i Rzplitą *Francuzką* (ieżeli ta szczerze iey żądać będzie) łatwo przywroconą być może. Lecz wysyłać innego posła do *Francyi* bez poprzedniczego zapewnienia o iego przyięciu, byłoby to upokorzeniem, którego Stany Ziednoczone znać niechcą, i należy teraz *Francyi* zostawić wolność czynienia potrzebnych krokow w celu poiednania się, ieżeli ta szczerze go pragnie. Stany Ziednoczone pozostaną stale wiernemi zasadom, które dotąd czynnościom ich przewodniczyły. Zawsze szanować będą święte prawa posłow, i żadna zawada nie wzniesie się do przywrocenia związkow przyiacielskich między obu narodami, skoro tylko z strony *Francyi* rzetelna skłonność okaże się do porzucenia krokow nieprzyiacielskich, i nadgrodzenia nam za szkody handlowi naszemu dotąd poczynione. Czyniąc wam to oświadczenie, zaręczamy *Francyi* i światu całemu, iż władza wykonawcza Stanow *Ameryki* zachowa tę przezorność polityczną dążącą do utrzymania pokoiu, która zgodnie z ludem Stanow Ziednoczonych, wszystkim przedsiewzięciom teyże władzy przewodniczyła. Wszakże uważaiąc postępowanie polityki *Francuzkiey* ku obcym narodom, sądzę być obowiązkiem oświadczyć uroczyście, iż czy pokoy będzie negocyowany z *Francyą* lub nie, zawsze iednak w każdym przypadku uzbroienia są istotnie potrzebne. Te tylko mogą nam przynieść zgodę przyzwoitą. Powinniśmy nadewszystko bez zwłoki, przyłożyć starania do pomnożenia potęgi naszey morskiey, zdolney osłonić handel i brzegi nasze etc. etc.

Poselstwo krolewskie względem unij *Anglij* z *Irlandyą* przyniesione zostało do izby niższey przez sekretarza stanu Pana *Dundas*, a do izby wyższey przez lorda *Grenville*. — Jest rzeczą niewątpliwą, iż Lord *St Vincent* powraca z stanowiska swego z *Cadix*, a Lord

Keith obeymie kommendę nad flottą tamteyszą.— Dway maytkowie, którzy wrzucone w morze depesze Generała *Buonaparte* pod *Alexandryą* wyratowali, zyſkali od magiſtratu *Londyńſkiego* pensyą 20. funtow.

z Paryża dnia 20. Stycznia.

Wypis z Liſtu Ob. Bouquerot przy generalnym ſztabie zoſtaiącego. do Obywatela Voligny *Członka Rady ſtarszych.— Włowney kwaterze w Reggio dnia 8. Stycznia.*— Korzyſtam z odiazdu nadzwyczaynego kuryera dla przeſłania ci wiadomości, ktore ci ſprawią zapewne ukontentowanie. Woyſka Francuzkie weszły do *Neapolu* dnia 5. Stycznia. Krol znayduie ſię w *Sycylij*. Sześć okrętow ſą w naszey mocy. Wiadomość tę przywiozł ieden adjutant, który tu przybył od armij *Rzymſkiey* etc: — Ten liſt i ieszcze drugi Generała *Suchet* ſzefa wyższego ſztabu, do Generała *Scherlock* członka Rady 500. pod tąż datą, i też ſame zdarzenia zawieraiący, każe uważać wkroczenie woyſk naszych do *Neapolu* iako niezawodne. Atoli Dyrektoryat nie ogłoſił iaszcze o tym urzędowego donieſienia.— Zapowiedziane było od kilku dni poselſtwo przeciwko zdzierſtwom, iakich ſię częſto dopuszczali korsarze względem neutralnych ſtatkow. Dziennik urzędowy zapewnia, iż to poselſtwo ieſt iuż oddane Radzie 500. i zawiera w sobie artykuł o przeyrzeniu praw tyczących ſię zdobyczow morſkich.— Oświadcza, iż te prawa są ciemne, niedoſtateczne, w ſwoim przyſtosowaniu niesprawiedliwe, i przeciwne intereſſom negocyantow Francuzkich, a dogodne tylko pewney liczbie amatorow korserſkich, którzy zabieraią to wszyſtko. co tylko na morzu znayduią.— Bywszy hrabia de *Galli*, ieſt Prezydentem tymczasowego Rządu w *Piemoncie*. Rząd ten podzielony ieſt na pięć wydziałow,— Sławny bankier *Haller* wyiechał w tych dniach z *Paryża* do *Medyolanu*, iako miniſter Rzeczypospolitey *Helweckiey*, Mowią, iż Dyrektoryat odmienił kształt adminiſtracyi ſkarbowey we *Włoszech*; iż Obywatel *Faypoult* mianowany ieſt kommiſſarzem cywilnym przy armii *Rzymſkiey*, a Obywatel *Amelot* ma tenże sam urząd przy armii, która ſię znayduie na granicach Rzeczypospolitey *Cisalpińſkiey*.— Przed kilku dniami z ſtanowiſka *Ankony* poſtrzeżono wiele ſtatkow *Neapolitańſkich* i *Tureckich*, idących pod zaſłoną ſtatkow *Auſtryackich*; wyſłano natychmiaſt na morze dla zapytania ſię officera *Auſtryackiego* o pobudki takowey protekcyi, officer odpowiedział. iż nikomu nie ieſt winien sprawiac ſię z ſwego poſtępku.

Adminiſtracya centralna departamentu *Sekwany* donioſła Rządowi, z iaką ochotą i gorliwością zapisana młodzież pospiesza pod chorągwie wolności: Atoli (wyraża w swoim pismie) mała liczba gnuśnych chroni ſię przed chwałą i powszechnym zapałem. Zapominaią iż maią być podporą ſtarości Oyca, i pociechą Matki, która ich swemi karmiła pierſiami!

Miniſter intereſſow wewnętrznych *François z Neufchateau*, który w roku 13. ſwego wieku był iuż poetą, i przez pierwsze ſwoie dzieła tak dobre o ſwoich talentach czynił nadzieie, iż mu zawczasu znakomitą obiecywano ſławę, niezapomniał ile to autora kosztuie pracy i mozołow dla wydania na świat iakiegokolwiek dzieła, wziął teraz na ſiebie obronę autorow drammatycznych przeciwko Dyrektorom teatrow, i zalecił urzędom doſtrzegać, ażeby ich Dyrektorowie nie rozporządzali podług własnego upodobania dziełami autorow, przypominaiąc kary iakie prawa w tey mierze przepisały przeciwko przeſtępnym. To dzieło ſprawiedliwości z ſtrony miniſtra będzie miało dwoiaki ſkutek, polepszenie ſtanu bogatszych w talenta, a uboższych maiątkiem obywatelow, i zaoſtrzenia chęci ubiegania ſię do nauk.

Jeszcze wczoray chodziła tu pogłoſka, iż nowe zwycięztwo nad *Neapolitańczykami* odnieſione zoſtało pod *Kapuą*, 150 armat i 10,000 jeńcow miało bydź ſkutkiem tego zwycięztwa; G. *Mack* zamknął ſię ieszcze z małym oddziałem woyſka w *Kapui*, *Neapol* miał ſię poddać zwycięzcom etc.—

Tuteysze dzienniki twierdzą. iż naſi Generał: umyślnie przecieli kommunikacyą od *Neapolu* i *Rzymu*, aby wiadomości o tamteyszych wypadkach poźno mogły przyiść do *Wiednia*.— Kontradmirał *Renaudin* obiął kommendę nad ſiłą naszą morſką w *Breſt*, na mieyscu Ob. *Lelarge*. Zatknął iuż banderę na okręcie liniowym *Ocean*. W porcie nayoſtrzeysza karność ieſt teraz zachowana. Połowa sztabu wyższego powinna ſię zawsze znaydować na okrętach. Baczne oko nieuſtannie ieſt dawane na oddalenie wszelkiego nieszczęścia, ktoreby *Anglicy* w tym ważnym porcie sprawić mogli.— Siedmdzieſiąt millionow ktore krol *Sardyńſki* zabrać chciał z dobr duchownych w *Piemoncie*, zoſtały od kommendanta naszego w *Turynie* sekweſtrowane.— Pod *Cherbourg* iedna fregata *Angielſka* rozbiła ſię.— W *Turynie* utworzona ieſt gwardya narodowa od 10,000 ludzi, a tamteysza akademia ktora ſię zawsze okazywała sprzyiaiącą zasadom Republikanckim, ieſt znowu otworzoną.— W *Havre* ſłyszano mocną kanonadę na morzu pod dniem 16.— Kapr *Szczęśliwy Spekulator* przyprowadził do *Cherbourg* 4. zdobycze, pomiędzy ktoremi znaydował ſię ieden okręt *Amerykańſki* od 8. armat, ktorego szacunek do pułtora milliona frankow wynosi.— *Caſtilhon* ieden z nayſtarszych naszych uczonych umarł w *Tuluzie*, gdzie zoſtawał iako bibliotekarz szkoły centralney.— Kommissya inspekcyi sal Rady 500. i ſtarszych poſtanowiła wyſtawić w ogrodzie *Thuilleries* monument z marmuru dla JJ. *Rouſſeau*. Snycerz *Maſſon* to dzieło ma sobie polecone. Obok osoby ſławnego tego filozofa ſtać będzie uczeń iego *Emil* i matka z dziecięciem, na podnożku zaś rznięte będą rożne wizerunki ściągaiące ſię do pism tego dobroczyńcy ludzkości.

Dyrektoryat Wykonawczy mianował Miniſtra morſkiego *Brieux* Vice-admirałem.— Od dwóch dni mniemaniem ieſt tu powszechnym, iż *Szwecya* ſtatecznie w swoim ſyſtemacie neutralności trwać będzie.— Kſięgarz *Jansen* wynalazł w podrożach przez kraie *Lewanckie Pawła Lucas* osobliwość zadziwiaiącą. W roku 1699. Kady w *Balbek* zapytany od lekarza, dla czego dla swoich potomkow nie chce trwałego i pięknego wyſtawić domu, dał odpowiedź. Iż proroctwo iedno przekonało go że *frankowie* zdobędą kiedyś kraie Muzułmanow. Na ow czas (dodał) zaięliby dom moy wymurowany, iedliby w nim świnie mięso, i ſkalaliby czyſtość iego, niech raczey sami sobie domy buduią, nasze nie będą ſtać tak długo.— Mrozy z każdym dniem coraz tęższe wzmagaią ſię. Okoliczność ta przywiodła Dyrektoryat, iż odłożył do inney uroczyſtości zasadzenie drzew wolności, ktore na dniu 21. Stycznia miało bydź uſkutecznione.— W *Paryżu* wychodzi teraz 51. pism peryodycznych. Znayduie ſię w nim 193. kſięgarzow i 134. drukarzow. Liczbę wszyſtkich kſięgarzow we *Francyi* podaią do 1292.

Dnia 21. Stycznia.

Uroczyſtość 21. Stycznia obchodzoną była dnia dziſieyszego ſtoſownie do ogłoszonego programma.

Odbieramy z *St. Domingo* wiadomości pod 22. Liſtopada, a zatym poźnieysze 20 dniami po wyieździe Generała *Hedouville*. Wyczytuiemy z nich, iż osada w naywiększey zoſtaie spokoyności. Rozrzucone o niepodległości pogłoſki nie maią żadnego fundamentu. Bandera troykolorowa nieprzeſtała na moment powiewać w *Kapie* i w całey osadzie. Władze mieyscowe uſkuteczniaią prawa Rzpltey. *Touſſaint-Louverture* wyraźnie oświadczył, iż całą ſiłą utrzymywać będzie ich dopełnianie (Klucz gabinetow.)— W całym *Paryżu* mowią o nowo narodzonym pół-człowieku-pół-ſłoniu, ktorego towarzyſtwo Lekarſkie każe wychowywać dla pomnożenia bogactw hiſtoryi naturalney w potworach.

Dnia 22. Stycznia.

Dnia wczorayszego przybył kuryer z *Wiednia* z depeszami, które nie mogą nie być ważnemi w teraźnieyszych okolicznościach. Dyrektoryat natychmiaſt złożył ſeſſyą. — Gabinet *Sztokolmſki* pisał do naszego Rządu w okolicznościach porożnienia które zaszły względem Ambaſſadora *Lamarque*. Zdaie ſię, iż za przyiacielſkim nie ktorych zagranicznych Miniſtrow w *Paryżu* przełożeniem, ta okoliczność zupełnie zoſtanie ułożona. *Lamarque* powraca do *Paryża*.— Dziwią ſię tu nad oſtatecznym poſtanowieniem względem deportowanych 18. *Fructidora*. Wszyscy bez żadnego wyięcia, ktorzy od daty tego poſtanowienia za pięć dni ſtaną ſię prawu poſłuſznemi, otrzymaią paszport udania ſię sami i bez żadney ſtraży na wyspę *Oleron*, gdzie ſkoro ſtaną, natychmiaſt ſekweſtr na ich dobra włożony, zdiętym będzie. Zdaie ſię rzeczą pewną, iż deportowani w *Caiennie* pozoſtali, mogą także udać ſię na wyspę *Oleron*. Sam tylko *Laharpe* i *Dumolard* nie myślą tam poiechać.— Dziennik ieden pół urzędowy zaprzecza umieszczoną w wielu pismach wiadomość, iakoby Ob. *Botto* miał ſię znaydować w *Wiedniu* z szczegulnym od Rządu *Francuzkiego* zleceniem. Obywatel *Botto* (wyraża ten dziennik) ktorego wysyłaią w podroże, znayduie ſię nieszczęściem w ciężkiey chorobie, i w okrutnych cierpieniach.

Liſt z *Barceleny* pod d. 1. t. m. zawiera co naſtępuie: Nie wiecie iak należy tłomaczyć zbyt rychłe oddanie portu *Mahon*, który można było dłużey przeciw *Anglikom* bronić. Niektòre osoby utrzymuią, iż to poddanie było ſkutkiem ſkrytego porozumienia, i że pociągnienie kommendanta do Rady woienney było tylko ſamą formalnością. Jakożkolwiek ieſt, Dwor przedſięwziął mocne śrzodki; ażeby *Majorka* niedoświadczyła losu *Minorki*. Poſłał tam Generała pełnego talentow i męſtwa, i tym mocniey można na nim polegać, iż mieszkańcy tey wyspy tym więcey ſą do *Hiszpanij* przywiązanemi, im bardziey uważano mieszkańcow *Minorki* oziębłemi. Ten Generał znalazł *Majorkę* prawie zupełnie z ſposobow obrony ogołoconą; żądał on ażeby z tamtąd wyprowadzono dwa regimenta *Szwaycarſkie* do załogi należące, a których wierność zdawała mu ſię być wątpliwą. Te podeyrzenia zdaią ſię być tym gruntownieyszemi, iż po oddaniu *Minorki*, większa połowa iey załogi przeszła dobrowolnie w ſłużbę *Angielſką*. *Anglicy* maią dosyć woyſka na tey wyspie, i spodziewaią ſię ieszcze więcey tak z *Lizbony* iako i *Gibraltaru*. Z naszey ſtrony maią być zgromadzone 30 batalionow w *Walencyi*, zkąd maią popłynąć do *Kartageny*: Rozmaite tu czynią domyſły. Ci którzy zapewniaią, iż u dworu znayduie ſię partya utrzymuiąca taiemne porozumienie z *Anglikami*, mowią, iż to woyſko ma popłynąć do *Ameryki Hiszpańſkiey*, gdzie powſtała mocna inſurrekcya, i że zapewne nie doświadczą żadney od eſkadrow *Angielſkich* przeszkody. Lecz większe zdaie ſię być podobieńſtwo, iż te woyſka przeznaczone ſą do obrony brzegow śrzodziemnego morza, gdzie przewodzi bandera nieprzyiacielſka, a mianowicie w porcie *Kartageny* który może być co moment napaſtowanym. Mowią także o założeniu obozu przy *Tarragone*, a drugiego w *Galicyi*.

Na ſeſſyi Rady 500. dnia 17. Ob. *Scherlok* przełożył potrzebę wspolney edukacyi, bez czego Republikanie nie mogą być dla Oyczyzny usposobionemi. To poſtanowienie będzie ſię naszym obyczaiom sprzeciwiać, i dla tego ie właśnie podaię. Obyczaie zepsutego ludu nieodmieniaią ſię iak tylko przez gwałtowne i nagłe sposoby. Gimnaſtyczne i woienne ćwiczenia, przyzwyczaienia nadaiące ſiłę, zręczność i szybkość, są w tym projekcie zapomnianemi. Należy usposabiać umyſły ku tym woiennym nałogom, lecz nareszcie trzeba ie oszczędzać i pożytecznie kierować. Artykuł wymagaiący mechanicznego kunsztu ażeby być Obywatelem, ieſt także zapomuiany.

Czyliż pozwolono będzie Oycom familiow ſtanowić ſobie w tey mierze osobne prawa? Wielkość koſztow zdaie ſię powſtawać przeciwko ſyſtematowi wspolney edukacyi. Lecz porachowanoż źrzodła *Francyi*, i ſpoſoby ktore po zawarciu pokoiu poda iey handel i przemyſł? Konſtytucya nadaie zupełną wolność fundacyom maiącym w celu wydoſkonalenie nauk i kunsztow. Uczyńcież więc edukacyą wspolną, przyniewalaiąc wſzyſtkich młodych ludzi od 7. aż do 10. roku, ażeby ſię udali do szkoł pierwiaſtkowych, ażeby od 19. aż do 21. roku uczyły ſię robić bronią, a nieposłuſzni ażeby opłacali podwoyną kontrybucyą. Narod winien dla wſzyſtkich dzieci iednakowe ſtarania, i powinien wymagać, ażeby od wſzyſtkich odbieranemi były.— *Nakazano drukować.*

Dnia 18. Rząd rozkazał rozdać 200 tyſięcy liwrow ubogim rożnych sekcyow. Ten poſiłek tym więcey był potrzebny dla zbyt oſtrey tego roku pory. Szczęściem od dnia 21. mrozy zaczęły wolnieć. Tegoż dnia pomimo nagłego deſzczu, mnoſtwo ludu było wielkie w świątyni zwycięztwa, gdzie Dyrektoryat wykonał przyſięgę nienawisci, a Prezydent miał ſtosowną do okoliczności mowę. W Radzie 500. Obywatel *Leclerc* z Departamentu *Maine i Loire* mianowany zoſtał Prezydentem, Sekretarzami zaś *Legendre*, *Garau*, *Lesage*, *Senault*, i *Vitet*. Prezydentem Rady ſtarszych Ob. *Garat*.—W korrespondencyi *Egipſkiey* wydaney w *Londynie* znayduie ſię liſt J. C. *Buonaparte* do brata ſwego Jozefa *Buonaparte* z *Alexandryi* pod d. 5. Lipca. Ten liſt zaczyna ſię od opisu zdarzeń iuż wiadomych, iako to o wylądowaniu *Francuzow* w *Egipcie*, i wzięciu *Alexandryi*, etc: Położemy tu tylko niektóre ciekawsze szczeguły. Dnia 30 Czerwca poſtrzegliśmy brzegi *Afryki*. Wkrotce znaleźliśmy ſię na wysokości wysp *Arabſkich* o 2. mile od *Alexandryi*. Fregata *Junona* przywiozła nam z tego miaſta konsula *francuzkiego*, który nam powiedział, iż eſkadra *Angielſka* od 14. liniowych okrętow przechodziła około *Alexandryi*, i udała ſię potym do *Alexandretty*. *Anglicy* muszą być zapaleni gniewem. Potrzeba być nader ſzczęśliwym i śmiałym, ażeby ſię przemykać około tak liczney eſkadry z ſiłami nie rownie mnieyszemi i konwoiem od 400. ſtatkow. *Mammelukowie* wiedzieli od trzech tygodni o naszym wylądowaniu, i zobaczywszy flottę *Anglikow*, wzięli ią za naszą. Posyłam ci proklamacyą do mieszkańcow kraiowych, i trzy inne do armii. Pierwsza uczyniła przedziwny ſkutek. *Arabowie Beduinowie* nieprzyiaciele *Mammelukow*, i właściwie mowiąc, nayodważnieyſi rozboynicy, ſkoro ią tylko przeczytali, natychmiaſt odeſłali nam 30 ieńcow i ofiarowali ſię walczyć z nami przeciwko *Mammelukom*. Są to ludzie waleczni, przyzwyczaieni do gorących ſtepow, i na dzielnych koniach. Mieſzkaią z ſwemi żonami i dziećmi w obozach, które w noc na inne mieysca przenoszą. Są to okropni dzicy ludzie, a iednak lubią zloto i srebro, i ażeby go nabyć, napadaią na *Europeyczykow*, a dla czego? oto azeby ſię zawsze bawić tym rzemiosłem, i swoie w nim dzieci wyćwiczyć. O Janie Jakubie *Rouſſeau*! czemuż nie mozesz widzieć tych ludzi ktorych nazywasz ludźmi natury, zawſtydziłoby cię twoie nad niemi zadziwienie. Bądź zdrow kochany bracie, przypomniy mnie Julii, Karolinie, i Prawodawcy Lucyanowi. Z osobliwości tuteyszych widziemy kolumnę *Pompeiusza*, obeliſki *Kleopatry*, mieysca iey łazienek, wiele ruin, kościoł podziemny, katakumby, kilka meczetow i kościołow, lecz nadewszyſtko harakter i obyczaie mieszkańcow. Zimne ich ułożenie ieſt zadziwiaiące, nic ich nie porusza; śmierć ieſt dla nich tym, czym dla *Anglikow* podroż do *Ameryki* Powierzchowna ich poſtać ieſt nakazuiąca; nasze nayznacznieysze poſtacie są w porownaniu dziecinne, odmiany ich są zadziwiaiące. Ich fortyfikacye i artyllerya są naynędznieysze. W domach ſwoich nie znaią zamkow, okiennic, zgoła znayduią ſię w ciemnocie pierwszych wiekow. Wieleż Mizantropow byłoby nawroconemi, gdyby ich poſtawiono w pośrzod ſtepow *Arabii*!

z Bruxelli dnia 19. Stycznia.

Przedſiewzięte na pognębienie buntownikow środki iak naylepszy otrzymuią ſkutek. Okolice *Arschot*, *Haſſelt*, *Jodoignes* i inne mieysca wyſtawione na okropne buntownikow napaści, zupełnie z nich są oczyszczonemi, a dla zapobieżenia dalszemu kupieniu, porozſtawiano mocne w równey odległości oddziały, i poſtanowiono także kommunikacye, za których pomocą łatwo można doſtarczyć potrzebnych podług okoliczności poſiłkow. Generał *Jardon* powrocił z swoią kolumną do departamentu *l'Ourte*, gdzie także swoie rozłoży ſtanowiſka. — Przechod zapisaney młodzieży dotąd nieuſtaie; większa iey część ściąga ſię ku *Strazburgowi.*

z Hagi dnia 22. Stycznia.

Dnia dziſieyszego obchodzona tu ieſt rocznica Rewolucyi dnia 22. Stycznia roku przeszłego, która wprowadziła porządek rzeczy nazwany rządem poſtrachu, a który nie będąc ſtoſownym do teraźnieyszego ſtanu, nie może być obchodzony iak tylko przez autorow lub ſtronnikow tey rewolucyi. Ci maią ſię dziś zebrać w iedney oberzy na ucztę, na którey znaydować ſię będzie ex-Dyrektór *Wreede van Langen* i *Wybo Fynje.*

z Peterzburga dnia 15. Stycznia.

General-Leutnant *Uszakow* zoſtał mianowany Konsyliarzem taynym i Senatorem 6go departamentu, a aktualny Konsyliarz ſtanu *Friesel* Gubernatorem cywilnym *Litwy*. — Pan *Kalitszew* przeznaczony ieſt do *Wiednia* w charakterze Ambaſſadora na mieysce Hrabiego *Raſſumowſkiego*. Pan *Bibikow* mianowany ieſt posłem do *Drezna*, a Baron *de Malitz* do *Lizbony*.

Imperator kazał ſię zgromadzić armij od 45. tyſięcy ludzi, przeznaczoney iak zapewniaią, do wspierania swoich sprzymierzeńcow; ma ona zoſtawać pod naywyższemi rozkazami Xiążęcia *Galliczyn.*

z Brünn dnia 30. Stycznia.

O dalszych przedſiewzięciach *Basmana-Oglu* nie wiemy dotąd nic pewnego. Naynowsze liſty nasze zamilczaią o nim zupełnie. Tyle tylko wzmiankuią, iż między nim i Baszą *Belgradzkim* dobre porozumienie ieſt zachowane, ponieważ wzaiemnie ſię zaſilaią potrzebami wszelkiego rodzaiu.

z Strazburga dnia 23. Stycznia.

Zawczora obchodzona tu była z wielką okazałością uroczyſtość dnia 21. Stycznia. General en chef *Jourdan*, Generałowie *Ernouf*. *Chateauneuf Randon*, *Lamarteilliere*, *Klein*, *Jordi*, *Vandamme*, byli na niey przytomni wraz z ſwemi ſztabami. General *Jourdan* miał mowę do woyſka na placu zebranego. — Ob. *Rudler* zoſtaie zawſze na urzędzie Kommiſſarza rządowego w 4ch nowych departamentach *nad-reńſkich.*

z Manheimu dnia 22. Stycznia.

Arcy-Xiąże Karol przybył tu dnia wczorayszego z z ſwoiey głowney kwatery.— Baron de *Junkel* ſprawuiący intereſſa Imperatora *Roſſyiſkiego* przy naszym dworze, odebrawszy z *Peterzburga* rozkaz wyiechania z tey ſtolicy, ma ſię wkrotce ztąd oddalić ze wszyſtkiemi osobami do ſwoiey legacyi należącemi. Nasz miniſter w Peterzburgu opuścił to miaſto dnia 26. Grudnia.

Dnia 25. Stycznia.

Donoszą z *Hamburga*, iż miniſter Francuzki *Marragon*, miał iuż wyieżdżać z tego miaſta, gdy odebrał kuryera od Dyrektoryatu z rozkazem, ażeby ſię ieszcze pozoſtał i czynił dalsze nalegania o uwolnienie *Napper-Tandego i Blackwel.*

Jakożkolwiek ieſt, ten interess ſtaie ſię codziennie dla miaſta *Hamburga* przykrzeyszym. Przybyła nakoniec oczekiwana Dworu *Londyńſkiego* odpowiedź, dnia 14. t. m. kommunikowano ią ſenatowi przez Notę, w którey wyrażono, iż Krol W. Brytanii potwierdza zupełnie poſtępowanie ſwego miniſtra w *Hamburgu*, i że nie tylko żąda ażeby nie wypuszczono więźniow, ale nawet naſtaie o iak nayprędsze onych wydanie, dodaiąc, iż odmowienie tego ſprowadzi nieprzewidziane na miaſto *Hamburg* ſkutki.— Ta groźba ſprawiła wielkie wrażenia; Senat żadnego ieszcze nie uczynił namyſłu.

z Raſtad dnia 23. Stycznia.

Odpowiedź Cesarza Jmci była kommunikowana ſłownie tylko deputacyi, — Powszechnie zapewuiaią, iż plan ſekularyzacyi posłany do *Paryża* przez Ob. *Roberjeot* nie zoſtał przyięty od Dyrektoryatu. — Twierdzą, iż woyſka *Roſſyiſkie* otrzymały z *Wiednia* rozkaz zatrzymania ſię, i rozłożenia ſię na kwaterach zimowych.

Negocyacye tuteysze nigdy nie były mniey czynne iak teraz, poki nie zaydzie decyzya czyli ſię maią dłużey odprawiać lub nie; kuryer z oſtatnią Notą do *Wiednia* posłany, przybył tam dnia 7. i ſkoro tylko oddał depesze, odebrał rozkaz ażeby był w pogotowiu do powrotu, atoli dotąd ieszcze nie wyiechał, co ieſt do wielu wnioſkow powodem. Jedni utrzymuią, iż dwor *Wiedeńſki* ieszcze ſię nienamyślił na zerwanie negocyacyow z *Francyą*, inni mowią iż obiedwie ſtrony ſtaraią ſię czynić zwłokę aż do wiosny, czasu sposobnego do rozpoczęcia krokow nieprzyiacielſkich. —Hrabia *de Lehrbach* oddał Miniſtrom *Francuzkim* Notę względem rekwizycyow które *Francuzi* wkładaią na mieszkańcow prawego brzegu *Renu.*

Dnia 24. Stycznia.

Zdaie ſię, iż okoliczność przechodu woyſk *Roſſyiſkich* traktowana będzie między dworem *Wiedeńſkim* i Rządem *Francuzkim*. Pierwszy po odebraney Nocie *Francuzkiey* pod dniem 2. t. m. wyprawił natychmiaſt kuryera do *Peterzburga*.— Mowią, iż Deputowani rożnych xiążąt Rzeszy zgodzili ſię na wyſłanie do *Berlina* Deputacyi z prozbą, ażeby Krol *Pruſki* wdał ſię ſkutecznie w interes sekularyzacyi.

Dnia 26. Stycznia.

Dnia dziſieyszego zgromadziła ſię Deputacya Rzeszy. Na teyże ſeſſyi ułożono naſtępuiące Conclusum: „Miniſter pełnomocny Cesarſki ieſt iuż uwiadomiony o poprzedniczey Rezolucyi, ktorą trzy Kollegia Rzeszy poſtanowiły dnia 10. t. m. na donieſienie Deputacyi ſtoſowne do przechodu woyſk *Roſſyiſkich* przez territorium Rzeszy, oraz o odpowiedzi daney Deputacyi pod tymże dniem. Deputacya Rzeszy zoſtała także uwiadomioną o osnowie Rezolucyi Cesarſkiey oddaney 21. t. m. Miniſtrowi Pełnomocnemu Cesarſkiemu. Sądzi iż w teraźnieyszey okoliczności ieſt rzeczą przyzwoitą uwiadomić o tym Miniſtrow pełnomocnych Rzpltey Francuzkiey; z tego powodu sądzi potrzebą, ażeby im przeſłać Notę w naſtępuiącey osnowie: „Miniſter pełnomocny Cesarſki odebrał Rezolucyą Cesarza Jmci względem uczynionego mu rapportu na żądanie Deputacyi ſtoſowne do przechodu woyſk Roſſyiſkich przez territorium Rzeszy; ta rezolucya zawiera w sobie, iż okoliczność do ktorey ſię ściąga Nota Francuzka nie należąc wcale do Deputacyi, a decyzya w tey mierze będąc oddaną Rzeszy złączoney pod swoią naywyższą głową, przeto Deputacya winna ieſt na dalsze oczekiwać wypadki. Z swoiey ſtrony Seym Rzeszy poſtanowił, iż w teyże okoliczności żądane będą inſtrukcye od Dworow i Stanow; Oświadczono także Deputacyi, iż Seym nieodebrał ieszcze żadnego donieſienia ani żądania tyczącego ſię przechodu woyſk Roſſyiſkich. Deputacya ieſt przekonana, iż Miniſter pełnomocny J. C. Mci połączy ſię z nią w celu kommunikowania tey wiadomości Miniſtrom pełnomocnym Rzpltey Francuzkiey. — *w Raſtad dnia 26. Stycznia* 1799.

z Limburga dnia 25. Stycznia.

Forteca *Erenbreitſtein* poddała ſię *Francuzom* przez kapitulacyą. Załoga wyidzie w dwoch oddziałach za kilka dni z fortecy i przenieſie ſię do *Frankfurtu.*

Erenbreitſtein przez położenie ſwoie liczy ſię między naymocnieyszemi w *Niemczech* twierdzami. Z względu tego ieden tylko *Königſtein* i *Hohentwiel* w kraiu *Wirtemberſkim* mogą ſię z nią porownać. *Francuzi* którzy w biegu tey woyny *Maſtrycht*, *Luxemburg*, i *Mantuę* zdobyli, nie mogli tegoż samego z *Erenbreitſteinem* dokazać. Forteca ta nad *Renem* położona, naprzeciw *Koblenz* i uyścia *Mozelli*, ieſt kluczem do *Mozelli* i *Renu*, w względach zaś woiennych, niezmiernie ważna dla pułnocnych *Niemiec*. Wznieſiona na pochyłey ſkale, na którą z wielką ciężkością wſtępować można, ma tylko iedną ſtudnią 280. ſtop głęboką, część fortyfikacyow ieſt w ſkale kuta. U dołu iey naprzeciw

Koblenz leży miaſteczko *Thal.* Położenie tey ſkały tak ieſt iedyne na fortecę, iż ieszcze za czasow *Juliusza* Cezara ſtał na niey zamek. W drugiey połowie wieku dwunaſtego *Erenbreitſtein* był dopiero właściwie ufortyfikowanym. W ciągu 30letniey woyny (1632 roku) podowczas *Filip Krzyſztow* elektor *Trewirſki* oddał tę fortecę woyſkom *francuzkim*, i odzyſkał ią nazad dopiero przy pokoiu *Weſtfalſkim.* Od tego czasu nigdy ſię nie doſtała w ręce nieprzyiacielſkie. W ciągu woyny teraznieyszey była trzy razy blokowana, nayprzod dnia 15. Września 1795. zaraz po przeyściu przez *Ren* prawego ſkrzydła armii *Sambry i Mozy* pod *Neuwied.* Gdy iednak *Jourdan* w kilka potym tygodni przez *Clerfeta* do cofnienia był przymuszony, przednia ſtraż uwolniła ią od oblężenia na dniu 18. Października. — Mocnieysze i dłuższe było powtorne oblężenie w roku 1796.—Z pomiędzy wszyſtkich fortec nad *Renem*, które wodzowie *Francuzcy* przy ſwoim wkroczeniu do *Niemiec* w tyle zoſtawili. ieden był tylko *Erenbreitſtein*, którego oblężenie z przyzwoitą ſiłą przedſięwzięte zoſtało. G. *Poncet* ściſkał tę twierdzę z korpusem od 7000. ludzi, lecz kommendant *Sechter* naymocnieyszy czynił opor. Po cofnieniu ſię iednak Generała *Jourdan* od granic *Czeſkich* na dniu 17. Września, *Erenbreitſtein* na nowo zoſtał oblężony. W roku 1797. armia *Sambry i Mozy* pod rozkazami Generała *Hoche* przeszła na dniu 18. Kwietnia trzeci raz przez *Ren* pod *Neuvied*, i kiedy *Hoche* z szybkością błyſkawicy przedarł ſię do *Menu*, Generał brygady *Goullus* opasał *Erenbreitſtein.* — Podług niektórych gazet *Roſſyiſkie* woyſka w państwie *Auſtryackim* przeznaczone są na lewe ſkrzydło dla armii arcy xiążęcia *Karola.*

Od granic Szwaycaryi dnia 22. Stycznia.

Dziennik urzędowy Dyrektoryatu *Helweckiego* ogłoſił liſt z *Medyolanu* pod 15. t. m. ktory wyraża: Dnia onegdayſzego rozeszła ſię wiadomość o zaszłey bitwie przy *Aversa* (między *Neapolem* i *Kapuą*) gdzie *Francuzi* odnieśli wielkie zwycięſtwo nad *Neapolitańczykami*, po czym weszli do *Neapolu.* Dodaią, iż przy *Aversa* Generał *Rey* zoſtał zabitym, a *Championnet* rannym.

z Rzymu dnia 5. Stycznia.

Dnia wczorayszego wieczorem przybyło tu około 500. jeńcow *Neapolitańſkich*, ktorzy ſkładali część załogi w *Gaeta.* Jeden okręt *Neapolitańſki* naładowany mąką, nie wiedząc o zaięciu tego miaſta wszedł dnia 2. do iego portu i od *Francuzow* zatrzymanym zoſtał.— Przybyło tu z *Umbryi* 3. tyſiące woyſka *Francuzkiego* ktore ma ſię udać do *Neapolu.* Konsulat ogłoſił prawo, ktore nakazuie poſtanowić kommissyą obowiązaną roztrząsnąć przyczyny, dla iakich niektorzy urzędnicy w czaſie przenieſienia Rządu do *Peruzy*, pozoſtali ſię w *Rzymie.* Zaden urzędnik nie będzie ſię mogł przy swoim mieyscu pozoſtać, ieżeli nieotrzyma od tey kommissyi zaświadczenia. Wszyſtkie liſty złożonych, przywroconych, i mianowanych urzędnikow, powinny być przez konsulat potwierdzone.— Inne Prawo konsulatu ſtanowi, iż wszyscy Urzędnicy w uſługach Rządu i w kancellaryach miniſtrow będący, którzy nie wyszli z Reprezentantami, ſą z swoich funkcyi złożonemi; oprocz tych którzy okażą ważne przeszkody, i którzy zoſtali przez zlecenie Rządu.

Dnia 8. Stycznia.

Francuzi przełamali ſzańce *Kapui* i opanowali to miaſto. Nie ſą ieſzcze wiadome ſzczegoły, które temu towarzyſzyły zdarzeniu, a które tu urzędownie ogłoszonym zoſtało.

Zatrudniaią się tu teraz ſzczególniey zebraniem potrzebney maſsy pieniędzy, i na ten koniec rozmaite przedsięwzięto śrzodki, między innemi podwyższono opłatę od liſtow na wszyſtkich pocztach. Nie mamy dotąd żadnego pewnego raportu względem bitwy, która poprzedziła wzięcie *Kapui*; zdaie się, że tak z iedney iako i z drugiey ſtrony wiele krwi przelano, gdy zwłaszcza *Francuzi* musieli kilka razy przypuszczać ſzturm do tey fortecy. Położenie miaſta *Neapolu* znayduie się, iak mowią, w ſmutnym nader ſtanie, powſtało wśrzod niego kilka partyow, między ktoremi przyſzło do walki. *Championnet* wydał odezwę, przez którą wzywa do ſiebie patryotow *Neapolitańſkich.*——Konsulowie nasi wydali rozkaz, ażeby poczyniono przygotowania do oświecenia kopuły S. Piotra z okoliczności bliſkie go wzięcia *Neapolu*, o czym zdaią się żadnego niemieć powątpiwania. Wydali także wyrok nakazuiący udać się Sekretarzowi *Baſsal* do *Neapolu* z kilku innemi osobami, i wziąść w poſseſsyą to miaſto, na imię Rzpltey *Rzymſkiey*, *Baſsal* iużztąd wyiechał.

z Florencyi dnia 15. Stycznia.

Dowiaduiemy ſię, iż weyſka *Neapolitańſkie* ktore udały ſię z *Liworny* do *Longone* na wyspę *Elbę*, popłyneły z samtąd do *Palermy.*— Generał *Francuzki Miollis* przeieżdżał tęty dnia wczorayszego do głowney kwatery Generała *Joubert* w *Reggis.*

Mimo zbliżenia ſię Francuzow w okolice *Toſkanij* naywiększa w niey panuie ſpokoyność, i mieszkańcy nieprzeſtaią dawać naywiększego ſwego przywiązania dowodow ku panuiącemu xiążęciu. Na mocy oſtatecznych układow, będzie dla *francyi* wyliczona ſumma 500 tyſięcy liwrow, oprocz 80. tyſięcy talerow, które iuż odebrał Generał *Serrurier* w ten czas, gdy ſię cofnął z *Piſtoia.* Summy pochodzące z oddanych ſreber i innych kosztownych sprzętow do ſkarbu, będą po większey części użyte do wypłacenia przyrzeczonych pieniędzy. Dnia 10. t. m. pokazało ſię przed *Liworno* kilka woiennych okrętow *Angielſkich.* Dnia 12. wszedł do tego portu ieden ſtatek *Angielſki* i ieden *Liguryiſki*, powracaiące z *Neapolu.*

z Medyolanu dnia 14. Stycznia.

Francuzi zaieli także *Parmę.* Król *Sardyńſki* wyiechał ztamtąd, i ſtanął w *Bologna* na dniu 12. Nie wiadomo ieszcze iak długo tam pozoſtanie, i dokąd daley ſię puści. Woyſka iego podzielone są pomiędzy woyſko *Francuzkie*, w tym porządku, iż pomiędzy 4 bataliony *Francuzkie* mieści ſię ieden *Piemoncki.* Przeciw *Neapolitańczykom* są iuż także użyte.— Podług liſtow z *Genui* 30 ſtatkow naładowanych żywnością z nad brzegow *Afrykańſkich* ſzczęśliwie do *Malty* zawinąć miało.— Następuiące szczeguły o wniyściu *Neapolitańczykow* do *Rzymu*, przyszły tu do naszey wiadomości. Stoiąca nad granicą armia wyruszyła na dniu 24. Liſtopada w przeciągu 3. dni państwo *Rzymſkie* attakowane było w 5. punktach to ieſt w *Tronto*, *Riete*, *Tagliacozzo*, *St. Germano*, i *Terracina.*— Pierwsza kolumna pod Generałem *Michereux* ſkładała ſię z 10,800 ludzi i miała 38. armat, druga pod Generałem *St. Philippo* z 9000 i 7. armat, trzecia pod Generałem *Metsch* z 5000 i 7. armat, czwarta pod Genarałem *Mack* z 5000 i 30. armat, piąta pod xiążęciem *Saſkim* z 9000 i 24. armat. Cała więc armia *Neapolitańſka* ſkładała ſię z 48.800 ludzi, miała 106. armat i 137. wozow ammunicyinych. W czaſie tego attaku armia *Francuzka* ſkładała ſię tylko z 5. pulbrygad, iednego regimentu ſtrzelcow konnych, i 2. kompaniy konney artylleryi ktorzy ze wszyſtkim ſiedm tylko armat i 2. aubic mieli. Do tego dodać ieszcze należy legion *Rzymſki* do 4000 ludzi wynoszący.

Z powodu nadzwyczaynych mrozow teraznieyszey zimy, pismo iedne publiczne zebrało naſtępuiące obserwacye meterologiczne. Na dniu 26. Grudnia 1798. ſtan termometr *Reaumura* w rozmaitych okolicach był naſtępuiący: w *Bareuth* ſtopni 23.— w *Berlinie* 17.— w *Frankfurcie* nad Menem 14.— w *Hamburgu* 18.— we *Lwowie* 22.— w *Manheymie* 19.— w *Monachium* 21.— w *Paryżu* 14.— w *Peſt* 18.— w *Ratyzbonie* 21.— w *Strażburgu* 20.— w *Stutgardzie* 20.— w *Wiedniu* 18.— W wielu okolicach *Niemieckich* w ciągu tey zimy ptaſtwo padało na ziemię, a na gościncach *Gallicyiſkich*, *Węgierſkich*, i *Niemieckich* znaydowano podrożnych zmarzniętych. Podług zapewnienia wielu obserwatorow mrozy tey zimy ſą naywiększe w całym tym wieku. Pod *Calais* tyle naszło lodow, iak w żadney dawnieyszey zimie. W Roku 1399. cały ten kanał morſki był zamarzł, tak dalece, iż z *Francyi* do *Anglii* pieszo przeyść można było. W *Paryżu* życzono ſobie właśnie tego w tym roku, gdyż tym ſposobem 150.000. *Francuzow* mogłoby bez flotty i tratew przeyść naywygodniey do *Anglii.*— *Ren* i *Dunay* naywiększe rzeki w ciągu tey zimy zamarzły. Mrozy te tak gwałtowne rozciągnęły się aż do *Włoch.* w *Medyolanie* doszły do 13. ſtopniow. Lody na rzece *Po* połamały moſt łyżwiany przy *Placencyi.*

Tu w *Warszawie* ciągłe obſerwacye JX. *Byſtrzyckiego* Aſtronoma doſtrzegły w ciągu tey zimy naywiększy mroz 25 Grudnia 1798. ſtopni 23. Teraz zaś w Miesiącu Lutym dnia 2. ſtopni 20. i puł. Dnia 7. ſtopni 21. i puł, a dnia dzisieyſzego 8. Lutego mroz niepamiętny ſtopni 26. i puł podług dwoch termometrow *Reaumura* dobrze weryfikowanych i wyſtawionych ku *Wisle* na pułnoc. Mroz ten przechodzi wszyſtkie inne dotąd obserwowane, gdyż w roku 1785. dnia 28. Lutego było tylko mrozu ſtopni 24. i puł, a w roku 1788. dnia 17. Grudnia było ſtopni 25.

U N I W E R S A Ł

Względem wolności i dobrodzieyſtw Rządowych uchwalonych Koloniſtom zagranicznym, chcącym w tey Prowincyi oſiadać.

Chcąc, aby zagraniczni Artyści, Rzemieślnicy i innych Professyi ludzie, na ktorych Prussom Południowym zbywa, mieli zachęcenie do oſiadania w tey Prowincyi, czyli w miaſtach Departamentu niżey podpisaney Kamery J. K. Mci, ſtanowi ſię, iż naſtępuiących używać będą wolności Dobrodzieyſtw i wsparcia rządowego.

I. Koloniści zagraniczni, chcący oſiadać w miaſtach, gdzie na nich naywięcey zbywa, celem prowadzenia ſwego Rzemioſła, maią mieć Prawo do podobnegoż wsparcia, a to czyli będą oſiadać w miaſtach, śrzedniey lub niższey klassy.—Dobrodzieyſtwa od Rządu im uchwalone, ſą: — 1.) Wolne Prawo Obywatelſtwa.— 2.) bezpłatny konsens do prowadzenia Rzemioſła lub Prawa mayſtrowego.— 3.) trzyletnia boniſikacya Podatku konsumpcyinego i akcyzy podług naſtępuiącey taxy: *a)* od męszczyzny rocznie 3. Talary; — *b)* kobiety 2. Talery, *c)* dziecka nie maiącego nad lat 12. 1. Taler.— *d)* mniey iak lat 12. maiącego 12. gr: d.— Ciż Koloniści winni ſą iednak za to, akcyzę iuż wprowadzoną, lub naſtępnie wprowadzić ſię maiącą opłacać rownie z innemi miaſt mieszkańcami.— 4.) Wolność ſześcioletnia od opłaty Serwisowey, ſkładek, ſtroży nocnych, Podatku celem utrzymania narzędzi ogniowych włożonego, i innych nadzwyczaynych, lub osobiſtych, mieszczanom właściwych ciężarow etc. etc.— 5.) Uwolnienie od kantonu za ſiebie i dzieci, ktore z sobą do kraiu przyprowadzą; tudzież za czeladź chłopcow rzemieślniczych, domownikow i dzieci, wraz z sobą do kraiu tego sprowadzone: ieżeli ciż domownicy, czeladź etc. ſą aktualnemi cudzoziemcami.— 6.) Mieć będą nadany sobie wolny od opłaty paszport na wprowadzenie z sobą rzeczy niezakazanych, od ktorych żadne Cło ani akcyza wybierane nie będą.— 7.) Naznaczy im ſię bonifikacya kosztow podroży, ſtosownie do wielości mil od oſtatniego mieysca ich przebywania, do mieysca, w ktorym oſiadać maią: po 2. dobre grosze na mile od każdey osoby do samey familii należącey. W przypadku, gdyby ktora z familii tu ſprowadzaiących ſię, miała z sobą wiele mobiliow czyli ruchomości; zz uczynionym w tey mierze do rządu przełożeniem, osobna podług ſprawiedliwości kosztow transportowych naſtąpi bonifikacya.— 8.) Komorne roczne z mieszkania przez nich wynaiętego, popług sprowiedliwey proporcyi będzie im powrocone.— 9.) Gdy idzie o sprowadzenie narzędzi rzemieślniczych, ktore z trudnością tylko mogłyby bydź transportowane, iako to n. p. Prassy do materyow i tym podobnych: w tym razie koszta na założenie warsztatow będą im nadgrodzone: iednak w każdym przypadku osobne za poprzedzaiącą indagacyą powinno bydź w tey mierze do rządu uczynione przełożenie.

II. Ci iednak koloniści, ktorzy oſiadać będą w miaſtach śrzedniey lub niższey klassy, gdzie na ludziach ich Professyi nie zbywa, nie będą mogli bydź przypuszczeni do uczeſtnictwa tych dobrodzieyſtw rządowych bez żadnego ograniczenia: lecz tylko oprocz— 1.) Prawa Obywatelſkiego bez opłaty.— 2.) oprocz konsensu bezpłatnego do prowadzenia rzemioſła i Prawa mayſtrowego.— 3.) oprocz bonifikacyi trzyletniey za Cło i akcyzę podług taxy powyższey.— 4.) oraz uchwalenia na trzy lata od wszelkich ciężarow mieyſkich;— 5.) Tudzież od kantonu za ſiebie i synow ſwoich do kraiu ſprowadzonych oraz ich, czeladź, chłopcow, domownikow z ich dziećmi, ieżeli rownież aktualnemi ſą cudzoziemcami. Oprocz takowych więc dobrodzieyſtw i wolności, druga klassa koloniſtow żadnych innych korzyści mieć nie będzie. Y tylko ſzczegulnieysze talenta oraz inne rownież zalecaiące ich okoliczności, ſtanowić mogą wyiątek od tego prawidła; ktory nawet na ich żądanie będzie uczynionym.

III. Koloniści przenoszący ſię z innych prowincyi Pruſkich do miaſt Pruſko-Południowych, lub innych mieysc tey prowincyi, choćby, pierwiaſtkowo rodakami kraiu tego lub cudzoziemcami, byli, nie będą iednak mogli bydź przypuſzczeni tylko:— 1.) do Prawa Obywatelſkiego, ktore nadane im będzie bez opłaty.— 2.) do konsensu bezpłatnego na prowadzenie rzemioſła lub Prawa mayſtrowego;— 3.) do paszportu bezpłatnego na wolność od akcyzy i Cła od ruchomości ich podług powyższego poſtanowienia należących;— 4.) do zwrotu kosztow podroży podług liczby mil i taxy powyższey; Jeżeli iednak ci koloniści zagraniczni, ktorzy będąc iuż oſiadłemi w dawnych Prowincyach Pruſkich, udaią ſię do Pruſs Południowych niezupełną ieszcze w tychże dobrodzieyſtwach Rządowych tamże podług przepisow i urządzeń im należących otrzymali satysfakcyą; do użytku takowych przypuszczeni będą za czas, iaki od pierwiaſtkowey ich w Prussach oſiadłości, czyli od daty uchwalonych im lat wolności, onym w reszcie należy ſię.— W myśl więc dawnieyszych iuż w tey mierze zaszłych urządzeń, uwiadomia ſię o tym powtornie Publiczność, dla ogolney informacyi i zachęcenia.— Dan w Warszawie dnia 9 Stycznia 1799. Roku.

J. K. Mci Pruſs Południowych Kamera Woyſkowo-Ekonomiczna.

W nocy z dnia 9go na 10ty t. m. z Kościoła we wsi *Wilkow* Powiatu Czerſkiego, wykradzione zoſtały naſtępuiące rzeczy: Trzy vota srebrne, to ieſt: iedna nóżka, iedno serce, i iedno votum kwadratowe; Korona srebrna od obrazu Matki Boſkiey; Korona z głowy S. Anioła i Pana Jezusa, oraz kilka innych małych głowek srebrnych; Sukienka z materyi iedwabney na niebieſkim dnie w paſki białe i niebieſkie z korunkami, ze ſtatui Matki Boſkiey i S. Anny; ſiranki niebieſkie kitaykowe od S. Anny; Od puszki cynowey wieczko tegoż kruszczu; Sukienka materyalna w kwiaty złote i srebrne bogato wyszywana; Antepedium niebieſkie kitaykowe od ołtarza S. Antoniego; Antepedium kitaykowe iasno-niebieſkie od S. Anny; Dwa obrusy z ołtarzy płocienne białe.—Tak więc publiczność, iako i wszelkie sądowe mieysca zwierzchności wzywaią ſię, aby rzeczy te w przypadku wyśledzenia onych przytrzymali, i Ur. *Kronikowſkiemu* Konsyliarzowi Powiatowemu w Łaſku przy Warce dali o tym wiadomość.—Dan w Warszawie dnia 12. Stycznia 1799. roku.

J. K. Mci Pruſs Południowych Woienno-Ekonomi-

Ktoby ſobie życzył wypuścić w dzierżawę wioſkę iakową w bliſkości Warszawy od trzech do 10ciu mil odległą, za roczną kilku tysięcy złotych Polſkich ſummę, aby tylko była w proweniencyi nie zawodney, opłacać ſię maiącey dzierżawie, korrespondniącey, i przyzwoite miała oraz wygodne i obszerne dla Poſsesora, ile z liczną będącego familią pomieszkanie, niech raczy zgłosić ſię do JP. Woyciechowſkiege mieszkaiącego na Krakowſkim przedmieściu w Kamienicy Skalſkiego Nro 374. a od niego odbierze informacyą o tym, zkim do czynienia wypadać będzie, i że umowa oraz kontrakt dzierżawy po rozpatrzeniu się w ſytuacyi dzierżawy przyszłey, iako nayprędzey zawarty bydź może.

Kantor tey Gazety ieſt w Rynku Starego Miaſta, w kamienicy, JP. Eberta *pod Nrem* 65. *na drugim piętrze.*— Exemplarz groſzy 20.